

Dálkingarvandin og fiskaaling IV

Vaskimaskinan

eftir Jørgen M. Olsen, Vági

Tað føroyska vatnið harimóti hevur litið kálk, og skuldu tað tí verið serligar brúksreglur, sum vóru hóskaði til tað føroyska vatnið. A tann hátt kundu tað føroysku húsmøðurnar klára seg við munandi minni vaskievni, og vildi tað samstundis minka um ta vandamiklu dálkingina.

Í Sundalagnum liggur væl fyrri at hava fiskaaling, tí har er rennandi streymur og nógv ár, sum dagliga færa stórar nøgdir av frískum fjallavatni oman í sjógvin, og verður tí har ikki at samlast nøgð dálking. Men á flest øllum stórum og kyrrum firdum stendur ikki so væl til.

Um tað nú hendir, at áirnar, sum í øldir hava runnið í firdirnar, verða veittar burtur, verður tað at gera eina stóra broyting til tað verða.

Har menn ætla at seta fiskaaling á stovn, er tað ein framtíðar fyriminur at staðfesta hesar ringar ella dammar so uttarliga á firdinum sum gjørligt. Øll vita, at tey silini, sum ferðast í tí friu náttúruni, eru nógv betri fyrri enn tey, sum eru innistongd í trongum netbúrum, tí tey hava friari ráðarum og kunnu dagliga ferðast út í frískan sjógv.

Einaferð enn: Fær henda dálking framvegis loyvi at breiða seg, fer hetta ósjónliga eitur-skýggj at ota seg longur og longur út á firdirnar, og fer tað at enda at lemja og drepa stóran part av botn-grøðini og tongla-skógnum, ið dagliga framleiða livsverjandi friskeleika.

Tann dagin plantulivið í firdunum missir sína livsmegi, kanska um tiggju ella tjúgu ár, kemur øll fiskaaling í livsvanda vegna dálking og «kortandi súrevni. Deyði og ymsar sjúkur fara at stinga seg upp sum Egyptalands plágur, og sum ári líða, vil fiskaaling ikki geva nokrum lönandi vinnu, og ómetaliga stórar peningaupphæddir fara fyrri skeyðið.

Nakað av alingarfiskinum fer helst at bjarga

livinum, tí hann gerst árinaleysur fyrri dálking, men slikur fiskur verður at fáa ringan smakk, og hann verður ikki nýtiligur sum mannafóði og enn minni sum útflutningsvøra.

Tað er kanska ein møguleiki at minka um ella steðga hesari dálking, og tað er at heita á okra vælærðu og ágrýtnu evnafrøðingar um at leggja hævur í blot til at gera annað vaskievni, sum ikki hevur í sær skaðiliga eitrandi evni. Um teir klára tað, eigur at verða gjørt ein lóg, sum bannar allan innflutning av eitrandi vaskievnum. Tá fer, sum ári líða, hetta lúrandi eitur-skýggj so við og við at loysast upp og hvørva.

Verður so eisini hin átroðkandi og nógv umtalaði rusksprungingurin loystur, vil tað fáa stóran

tyðning fyrri umhvørvisdálkingina.

Um hesin framtíðardreymur kann gerast veruleiki, vil tað geva ómetaligar møguleikar í framtíðini, har alifiskur og skeljadyr av ymskum slegum koma at trivast og vaksa skjótt.

Slik fiskaaling kann, sum frá líður, gerast eitt munandi iskyoti til landsins útflutning, tí eftirspurningurin av øllum føroyskum fiskavør-um vil vaksa munandi, so skjótt tað frættist, at Føroyar eiga heimsins reinasta sjóoki, og kundi tað verðið til mikla gleði og miklið gagn fyrri komandi ættarlið.

Hetta er seinasti partur av greinarnøðini. Hinir partarnir hava verið í 7. 10. og 12. august

Dálking

Føroya landsmenn! nú dálking seg spreiddur, sníkjandi fer gjøgnum firdir og votn, tungligt man vera í vatni at anda, súrevni neyðuga livskeldan er.

Fóði er neyðug, har fiskur skal liva, plankton hin ríkasta livskeldan er, tí eigur umhvørvið reinligt at vera, dálkingin drepur hvørt livandi kykt.

Tarin hann eitrast, og friskeleikin hvørur, grøði og dyr vilja skjótt lata liv, føðin hon minskar, og livsmegin týnist, tá reinleikin hvørur vatninum úr.

Fedarnir Føroyalandið oss góvu, firdir og votn vórðu skínandi rein, skóleysur rann yvir bo yvir heidar — nú liggja glassplintur stroyddar um alt.

Komandi ættir bert hoyra í søgu, um tíðir, tá firdir og votn vóru rein. Neytini úti í haganum gingu — fuglarnir trivast á heidum og rók.

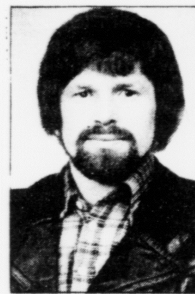
Føroya klettur úr havinum stiga, verjið og fjálgjald um alt teirra liv, okkara ábyrgd enn meç an vit liva: bjarga tann dýrasta fedranna arv!

Jørgen M. Olsen

Tjóðveldispressan ...

Framhald á síðu 7

hetta skuldi hava gingið fyrri seg, fekk somu skoluna oman yvir seg, hóast hann ikki setti sín fót á Suðurameriku fyrr enn 8-9 ár aftaná upprunagreinin var skrivað. Hóast yvirskriftin bar heitið »Toftadrongurin var millum indianarar« og soleiðis rak framundir, at hann skuldi havt ein leiklut í hesum

Martin Fjallstein

hurlivasa, var tað á ongan hátt til at siggja, hvørja ella hvussu nógv var av hesum brotsgerðum, hann skuldi havt fram.

Í næsta blaði umbar blaðstjórin, Martin Fjallstein, at greinin kanska hevði fingið skeivt heiti, men endurtók annars tað sum stóð í greinini, m.a., at um trúðararnir ikki altíð framdu hesar gerðirnar meðvitandi (bevist), so gjørdur teir tað ofta ómeðvitandi. A sama hátt sum greinin, sker hann nógva staðni alt um ein kamb, sitat: »Ferðin við gleðiboðskapinum ... er eingin ferð vit kunnu vera stolt av, men megu drýpa hævur í andstygð og skomm. Øll tann kristna søgan er biððálkað, merkt og bitin av svikaræði, valdsgerðum, skemðum og kúgan«. «... slóð kristniðaranna er ljót ...» o.s.frv.

Tað mest áhugaverda er tó, at rithøvundurin Lars Persson fyrri langari tíð síðan hevur tikið allar skuldsætingar sínar aftur, biðið um umbering fyrri skrivning sína og viðgingið, at hann ikki hevði sett seg nóg væl inn í umstøðurnar áðrenn hann skrivaði greinina.

Ikki eitt orð um hetta í 14., eingin rættleiðing, eingin umbering. Hetta hildu nóg tvíðveldisfólk vera ta grovastu provokationina nakrantíð móti kristiligu bólkunum.

Innanhýsis stríðið í tjóðveldisflokkinum

Eitt tekin um innanhýsisstríðið í tjóðveldisflokkinum um blaðlinjuna var viðmerkingin hjá Finnoga Isaksen til vánaliga úrslitið tjóðveldisflokkinum fekk seinasta fólkatingsval. Har kom hann inn á, at sjálvt um 14. vánliga var eitt gott blað, so var linjan rættiliga flákrandi og hevði ofta ligið langt frá hugsanini hjá vanligum tjóðveldisfólki.

»Blaðið eigur at vera eitt satt andlit av flokkinum. Er tað ikki tað, kunnu vit líka so gott einki blað hava«, helt Finnogi Isaksen. Hetta væntandi samsvar millum blaðið og vanligu tjóðveldisveljaran, metti hann vera eina orsök til ringa valúrslitið.

At tjóðveldisflokkinur á búskaparliga økinum er ein rættiliga spjaddur flokkur, man litil ivi vera um. Í lokalfeløgum úti á bygð eru nógvar konservativar kreftir, t.d. hava nevndarlímur í slikum lokalfeløgum hildið fast við at tjóðveldisflokkinur er ein høgrevendur flokkur, tá hugsað verður um búskaparligar spurningar.

Ein undrast yvir hetta tá ein veit, at størsta helvtin innan Unga Tjóðveldið í Havn er so viðgongd at tey ikki kundu hava l. maihald saman við FS (Føroyskir Sosialistar) og SU (Sosialistiskt Ungmannafelag), men heldur vildu halda dagin saman við OFML Marx-Leninistarnir, vanliga nevndir kinesararnir. (Hetta navn er neyvan serliga hóskaði longur, tí aftan á røkið av formansfrúni Chiang Ching, eru teir nú farnir yvir til at halda Albania vera einasta sanna paradís á jørðini.)

At tjóðveldisflokkinur spennir frá uttasta høgri til uttasta vinstra, hevur eisini verið at sæð í øðrum málum. Tá 14. seinasta vetur fekk reytt høvd (tann parturin av forsiðuni, har navnið stendur) vóru nóg misnøgð við hetta, tí tey sóu ein symbolskan tyðning í, at 14. nú skuldi vera reyður. Gallupkanningin hjá Dimmu uppundir næstseinasta lógtingsval avdúkaði, at bert ein fjórð-

ingur av tjóðveldisveljarunum kundu ganga inn fyrri sosialismu í Føroyum.

Statskvett

Tað er tí ikki torført at skilja, at lokalfeløgini undir hesum umstøðum ofta hava mótmælt skrivningini í 14. á flokstinginum. Viðhvørt hava leiðandi politikarar tikið undir við hesum mótmælum, men higartil hevur eingin broyting verið at sæð.

Blaðstjórnin hevur verið fyrri hvessum atfinningum fyrri at vera linlig og at ansa ov illa eftir, hvør ið sleppur at skriva í blaðið. Serliga hevur verið funnist at teimum greinum, sum siggja út sum tær umboða hugsan tjóðveldisflokksins, men sum ikki gera tað.

Nú sær út til at vend er komin í. Nýggj nevnd er vald fyrri P/f Blaðstarv, og eingin suðurstreymoyingur er við og heldur eingin úr tí viðgongda vøngnum á tjóðveldisflokkinum. Hetta er rætt og slætt ein kollvelting.

Blaðkvinnan er uppsøgd, blaðstjórin Martin Fjallstein hevur lagt frá sær og ein nýggjur skal finnast.

Finnogi Isaksen sigur í eini viðmerking, at hann

Finnogi Isaksen

heldur at tað sum nú er farið fram, er ein roynd at fáa rættlag á viðurskiptini millum blaðið og flokkin.

Um tað fer at lukkast og hvat hetta hevur at týða fyrri linjuna hjá 14. kemur framtíðin at visa.